

Jezdecktvo u nás a v cizině.

Chov koně v Evropě — několik dat.*)

Chov koní v Evropě, jako na celém světě, podléhá určitým zákonům, a to jednak zákonům přírodním, zákonům státním, které do něho mocně zasahují, a zákonům hospodářským. S těchto hledisk je třeba přehlédnout chov a jeho rozsah.

Kůň je produktem půdy a mění se podle prostředí. Percheron přenesený do Arabie ztratí vlastnosti své rasy zrovna tak jako Belgičan vyvezený do Itálie není již pravým Belgičanem v krátkém čase, ba mnohdy již v první generaci.

Totéž půdní složení a stejné klima vytvářejí zvířata podobná jako naopak různé klima zvířata odlišná. Protože kůň má mohutnou kostru, potřebuje vápno. Žulový kraj může být výborný pro výživu, ale nedá kosti, naopak hříbě zrozené v žulové oblasti může se s prospěchem vyvíjet v krajině vápencovitě.

Kůň žije velmi špatně v rovníkových krajích a nerozmnožuje se v nich. Snášeli veliké rozdíly teploty; je doma v Sibiři jako v Arabii, nežije však v Kongu.

Není třeba k tomu žádné vědy, stačí pozorovat výsledky chovů, aby bylo zjištěno, že země kolem Středozemního moře dávají produkty střední velikosti nebo malé, Belgie, střední a severní Francie, Irsko, Holandsko, Dánsko, Německo, zejména východní, mají rasy mohutné, kdežto dále k severu Norsko, Švédsko a Rusko nad výši Moskvy jsou oblasti koní menších.

V Evropě lze říci, že čím více se stává klima kontinentálním, tím drobnější je rasa koní, a tím více se blíží arabskému.

Veřejný vliv na chov koní je v různých státech různý. Každý z nich uplatňuje to, co sám má. Každá vláda, ať je její forma jakákoli, uznává důležitost chovu a zabývá se jím. Tyto státní zájmy jsou již staletého původu. Ve Francii zřídil Colbert 16. prosince 1665 první státní hřebčín. I v jiných státech se objevila nutnost organizovat chov, jeho ochranu a vedení. Jestliže není státních hřebčinců, jako v Anglii, v Irsku, v Belgii, vláda všude zasahuje do chovu svou podporou, odměnami atd., udržujíc tak chov na výši a v prosperitě.

Nejúčinnější zásah státu do chovu koní vykonávají státní hřebčiny, které nacházíme téměř ve všech zemích vyjma Irsko, Anglii a Belgii. Řízení státních hřebčinců je upraveno v různých státech různě. Tak na př. ve Španělsku před revolucí měli tuto službu i odpovědnost v ruce veterináři. V Německu řídí tyto ústavy vět-

*) Viz článek v Revue de cavalerie, roč. 48 (1938), srpen a září: Jean de Chevigny: Coup d'oeil sur l'élevage du cheval en Europe.

šinou bývalí důstojníci, specialisté v hipických otázkách. V Maďarsku jsou přidělováni této službě aktivní důstojníci, v Jugoslávii ji vedou agronomové, v Portugalsku vojenská správa. Ve Francii ji vede zvláštní civilní sbor odborníků.

Často diskutovanou je otázka, jaký materiál má být v hřebčinech chován; jedni hájí zásadu chovat tam jen plnokrevníky, jiní všecken materiál, který nachází upotřebení v zemědělství, v obchodě a pro vojenskou správu.

Motorismus svým rozvojem zasáhl velmi mocně do chovu koní. Postupně mizí kočároví koně a zůstávají v praktickém použití koně tažní, dostihoví, vojenští a sportovní.

Tažní koně jsou nejžádanější a v nich najdeme nejvíce druhů. Požadavky jsou po té stránce různé; tak belgický kůň, vážící 1000 kg i více, je doma v belgických nížinách, v některých obvodech anglických a místy v severní Francii. Zde lze uvést vzájemný vztah mezi vahou koně a hektarovým výnosem půdy. Těžcí koně 900 kg i více jsou doma tam, kde hektar dává 35 centů obilí, a nemá co hledat tam, kde tento výnos činí 15 až 20 centů. Je tedy pochybené, žádat při výnosu 12 až 15 centů odchovávat mohutných zvířat.

Tažný kůň je požadován všude a postupně nahrazuje v tahu volská spřežení a jeho chov v celé Evropě je na vzestupu.

Dostihový kůň je i dnes závažnou složkou chovu. Přes všecken rozvoj aut, letadel, footballu, biografií atd., závodní dráhy udržely svou přitažlivost, ať již je to Longchamp nebo Liverpool, Pardubice nebo Tempelhof. Přes to však i tu je patrný sestup; proti 1296 hříbatům anglických plnokrevníků narozených ve Francii roku 1937 bylo roku 1930 zroveno 2580, tedy za sedm let úbytek skoro o polovinu. Obdobná je situace i v ostatních zemích. Příčinu nutno hledat ve všeobecném snížení nákladů na luxus.

Vojenský kůň je v svých družích ve všech zemích žádan. Ve Francii existuje dnes 22.000 až 23.000 polokrevných klisen, vyhovujících požadavkům armády, která vykupuje ročně 8000 až 10.000 koní. Ježto však remontní služba vykupuje i koně 3leté a 4leté, skoupí přibližně vše, co dává polokrevný chov. Těchto 8000 až 10.000 koní tvoří asi 4% celé francouzské produkce, neboť k chovu je 250.000 až 300.000 klisen.

Požadavek koní pro vojenské úkoly se rovněž v zásadě změnil. Kůň se stal dopravním prostředkem palebných zdrojů terénem, rozdíl mezi lehkým jezdecktvem, dragouny a kyrysníky zmizely. Dnes je hledán robustní, odolný kůň, ne příliš veliký, schopný nést značný náklad i dlouhou dobu, prostředních chodů. Moderní jezdec se svou výzbrojí váží 130 až 150 kg. Potřeba kvalitnějších koní pro důstojníky a poddůstojníky je poměrně malá. Tito koně se blíží požadavky koní sportovnímu.

Problém vojenských koní nelze řešit bez zásahu státu a v různých zemích se došlo k různým řešením. Švýcarsko, Holandsko, Belgie, Anglie vyřešily věc tak, že potřebné koně kupují z venku; Irsko se stalo tím nákupní zemí armádních koní těchto států. Na východě Maďarsko zásobuje částečně Řecko, Turecko, Itálii svým koněm, neboť má ve vývozu armádního koně obdobnou úlohu jako Irsko na západě. Ač dříve Maďarsko dodávalo jen jezdeckého koně, v poslední době vyvází i koně tažné. Tak na př. r. 1936 koupily Německo, Itálie a Švýcarsko v Maďarsku 10.000 tažných koní dělostřeleckých, celkový vývoz v tomto roce činil přes 35.000 koní. Je to položka značná, stejně tak, jako celkový počet koní 850.000 při 9 milionech obyvatel.

Uvážil-li se velká spotřeba koní za válečného konfliktu delšího trvání, vidíme, že počty vojenských koní jsou ve většině států malé, a proto také všechny tyto státy podporují chov vojenského koně na vlastní půdě, neboť by tento chov pozvolna vymizel vůbec.

Sportovním koněm se nerozumí jen dostihový kůň, nýbrž kůň schopný překonávat překážky, dobře a spolehlivě cválající, robustní, ne příliš nervosní, vysoko

v krvi, ale ne plnokrevník. Do této skupiny patří koně známé z národních družstev z různých závodů a soutěží, jež se těší velké oblibě v celé Evropě.

Podle dat shromážděných 1932 na základě údajů „L'institut international d'Agriculture“ jeví se stav chovu koní v různých zemích evropských takto:

Země	Výměra území km ²	Počet obyvatel		Počet koní		
		v tisících	na km ²	v tisících	na km ²	na 100 obyvatel
Francie	550.966	41.840	75'9	2.901	5'3	7'0
Velká Británie	231.170	45.084	195'0	1.171	5'1	2'6
Irsko	68.895	2.974	43'2	446	6'5	15'0
Belgie	30.444	8.213	269'8	238	7'9	2'9
Nizozemí	34.181	8.183	239'4	299	8'8	3'7
Dánsko	42.931	3.590	83'6	496	11'6	13'8
Norsko	322.681	2.845	8'8	179	0'6	6'3
Švédsko	448.973	6.190	13'8	660	1'5	10'7
Finsko	388.217	3.516	9'1	360	1'0	10'2
Estonsko	45.549	1.123	23'6	208	4'3	18'5
Lotyšsko	65.791	1.931	29'4	366	5'5	19'0
Litva	55.670	2.422	43'5	589	10'6	24'4
Polsko	388.635	32.638	84'0	3.940	10'2	12'0
Německo	470.692	65.733	139'7	3.395	7'2	5'0
Švýcarsko	41.295	4.095	99'2	140	3'4	3'4
Rakousko	83.857	6.740	80'4	248	2'9	3'7
Česko-Slovensko	140.499	14.937	106'3	708	4'9	4'8
Maďarsko	93.045	8.781	94'4	846	9'1	9'6
Jugoslavie	248.665	14.296	57'5	1.157	4'7	8'0
Rumunsko	294.967	18.542	62'9	2.034	8'0	10'9
Bulharsko	103.146	5.956	57'7	283	2'7	4'8
Řecko	130.199	6.550	50'3	324	2'5	4'9
Itálie	310.080	41.814	134'8	943	3'0	2'3
Španělsko	504.679	24.012	47'6	563	1'2	2'3
Portugalsko	92.986	6.826	73'4	84	0'9	1'2

Z cizích revuí.

KRASNAJA KONNICA, seš. 10 (říjen 1938).

N. Čudakov: O metodikě podgotovki razvědčika-kavalerista. (O metodice výcviku jezdeckého patrače.) Jak název ukazuje, jde o podrobnosti výcviku. Autor podává příklad dvou speciálních cvičení pro jezdecké patrače. První: Výcvik jednotlivce v letním období výcvikovém; účel: naučit pohybovat se skrytě koňmo a umět pozorovat za jízdy. Čas: 3 hodiny. Druhé: naučit pohybovat se v hlídce, spolupracovat s kamarády, dávat smluvené znaky a prohlížet místní objekty. Čas: 3 hod.

Kofanov: Bojevoj prikaz No. 1. (Bojový rozkaz č. 1.) Řešení námětu (úlohy) z 6. čísla revue. Redakce si stěžuje, že se schází málo řešení a velmi pomalu a znovu vyzývá čtenáře, aby posílali své práce. V tomto čísle je uvedeno řešení majora Kofanova.

A. Rodimcev: Puti razvitiija konnicy. (Cesty vývoje jezdecktva.) Autor podává nejprve velmi stručně přehled vývoje užití jezdecktva, při čemž konstatuje, že před světovou válkou i během ní nikdo nedovedl jezdecktva správně použít. Cituje i Engelse. Nato podkuřuje sovětským vládcům a Buděnnému a tvrdí, že Rudé jez-